

FM 2026/154

18. juni 2026

Aqqalu C. Jerimiassen

Atassut

Forslag til forespørgselsdebat om, hvordan anbefalinger til forbedring af forholdene for personer med usynlige handicap kan realiseres.

(Medlem af Inatsisartut Bentiarraq Ottosen, Atassut)

Børnene er simpelthen så ulydige! De kan jo slet ikke høre efter og kommer hele tiden til skade.

Det er de ord, mange af os, der gik i folkeskole i 1980'erne og 1990'erne, voksede op med at høre.

Senere begyndte alting at ændre sig. Efterhånden begyndte vi at høre, at børnene var urolige og ikke kunne sidde stille, fordi de havde "DAMP".

Heldigvis er vi i de senere år kommet længere i vores udvikling og forståelse.

Usynlige handicap bliver af nogle omtalt som sygdomme, men det er vigtigt at understrege, at en person med et handicap ikke er syg. Ofte er vedkommende rask, men adskiller sig fra andre ved at have en særlig udfordring eller funktionsnedsættelse, der påvirker den måde, man tænker og fungerer på.

Jeg har selv, siden jeg var barn og frem til i dag, levet med en ikke-diagnosticeret tilstand – en mild form for Tourettes syndrom i form af tics.

Dem, der kender mig, ved udmærket, hvordan det kommer til udtryk.

Hvorfor bruger jeg det som eksempel? Fordi mange af de børn, der i dag er blevet voksne, sikkert ofte har hørt, at de var for urolige eller ikke kunne opføre sig ordentligt – men der var som regel en forklaring på det.

I takt med at vi er blevet mere opmærksomme på usynlige handicap, er vi også blevet klar over, at mange af vores medborgere lever med ADHD.

Det er naturligvis positivt, at forståelsen er blevet større. Men samtidig er der stadig grupper, som ikke får nok opmærksomhed. Jeg tænker blandt andet på mennesker med Tourettes syndrom – i nogle tilfælde langt mere udtalt end mit eget – som gentagne gange kan komme til at sige ting, de ikke selv kan kontrollere. Det medfører ofte reaktioner fra både voksne og andre børn, som ikke forstår situationen.

Det fører naturligvis til skamfølelse og en oplevelse af at blive set anderledes på. Og for nogle mennesker kan det få alvorlige konsekvenser senere i livet og påvirke deres trivsel.

Forslagsstillereens budskaber er meget klare. Vi må også være i stand til at se, om vores uddannelsessystem reelt skaber de muligheder og resultater, vi ønsker. Samtidig bør vi drøfte, hvordan vi kan bruge de mange anbefalinger fra Handicapombudsmanden i det videre arbejde, blandt andet i forbindelse med den kommende finanslov.

Hvad kan vi som folkevalgte gøre mere? Forslagsstilleren nævner tilbud til borgere over 25 år. Hvordan kan vi opfordre Naalakkersuisut til at forbedre disse tilbud?

Det ville være ærgerligt, hvis dette blot blev reduceret til en debat uden handling. Det er blevet alt for almindeligt, at man taler ned om debatoplæg og fremstiller dem som mindre vigtige for samfundet.

Det vigtige her er, at Inatsisartuts udvalg – på tværs af partierne – kan stille spørgsmål til Naalakkersuisut om, hvilke konkrete initiativer der findes for mennesker med usynlige handicap i Grønland, og hvilke planer der er for fremtiden.

Det er på tide, at vi ser samlet på autisme, bipolar lidelse, borderline, ADHD og Tourettes syndrom i Grønland.

Samtidig ser vi desværre en anden udvikling. I de senere år er medicin mod ADHD i stigende grad blevet misbrugt af mennesker, som ikke selv har ADHD, selvom den oprindeligt er udskrevet med gode intentioner. Vi hører endda om mennesker, som ønsker at blive undersøgt for ADHD uden at have symptomer, alene på grund af interessen for medicinen.

Vi må under ingen omstændigheder gøre vores medmenneskers handicap til noget, der kan udnyttes. Det er en uacceptabel udvikling i samfundet.

Der er stadig meget mere, der kunne siges om emnet. Men fra Atassuts side vil vi takke for debatoplægget og opfordre de øvrige partier til at samarbejde om at finde konkrete handlinger og løsninger.